

Бабкіна Олександра Ігорівна,

здобувач вищої освіти

Національного університету «Львівська політехніка»

ORCID ID: 0000-0002-7039-4418

babkina_o@ukr.net

Бабкіна Майя Іванівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов

гуманітарно-соціального спрямування

Національного університету «Львівська політехніка»

ORCID ID: 0000-0002-6403-2226

babkina_m@ukr.net

ЄДНІСТЬ ВЕРБАЛЬНО-ВІЗУАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ДИЗАЙНІ ДРУКОВАНИХ ВИДАНЬ

Метою дослідження є окреслення особливостей єдності вербально-візуальної інформації у друкованих виданнях на основі аналізу історичного становлення та сучасних форм подачі.

Методологія включає методи двох рівнів: емпіричного (спостереження, опис) та теоретичного (аналіз, систематизація, теоретико-аналітичний метод, дефінітивний аналіз, конкретизація термінів; мистецько-історичний, формальний, семіотичний та контент аналіз аналогів).

У статті визначено актуальність вербально-візуального вираження інформації як способу сучасної комунікації, соціальності та культурного розвитку. Сформульовано загальні відомості, визначення вербальної, візуальної інформації та їх синтезу у друкованих виданнях як гармонійне поєднання словесно-зображального тексту, концептуальна, естетична та смислова єдність, що сприяє цілісності сприйняття інформації, швидшому і кращому її розумінню. Здійснено огляд історичного розвитку друкованих видань із синтезом візуальної та вербальної інформації – від рукописних книг до впливу футуризму, виділено ключові особливості і засоби (ліквідація мистецьких меж, доступність, ширша чуттєва привабливість та конотації, звуконаслідування, поезомалярство, словесно-зорові образи (шрифти і композиції як інструменти), структурування тексту та різне прочитання (зліва вправо, зигзагом, акровірш, кросворд, паліндром)). Проаналізовано сучасні форми (артбуки, комікси) із єдністю вербально-візуальної інформації та їх особливості, засоби (естетична й інформативна цілісність, ілюстрація, типографіка, інфографіка, мультимодальність, мультисенсорність, звуконаслідування, застосування кольору, символів, графічних знаків узгоджених з вербальним). Виявлено загальні особливості єдності вербально-візуальної інформації у друкованих виданнях: цілісність форми і змісту, мультимодальність, структура, метафоричність, мультисенсорність, сприйняття швидшому й ширшому розумінню змісту, образно-асоціативному, емоційному та освітньому розвитку. Окреслено перспективними дослідження артбуків, коміксів із синтезом візуально-вербальної інформації у подачі освітнього контенту (об'ємної інформації, правил, наукових робіт тощо), а також мультисенсорних форм інформації у друкованих виданнях.

Ключові слова: дизайн друкованих видань, єдність вербально-візуальної інформації, інфографіка, типографіка, ілюстрація, артбук, комікс.

Babkina Oleksandra, Babkina Maiya. UNITY OF VERBAL AND VISUAL INFORMATION IN THE DESIGN OF PRINTED PUBLICATIONS

The aim of the study is to outline the peculiarities of the unity of verbal and visual information in printed publications based on an analysis of historical development and contemporary forms of presentation.

The methodology includes two levels of methods: empirical (observation, description) and theoretical (analysis, systematization, theoretical-analytical method, definitive analysis, concretization of terms; art-historical, formal, semiotic, and content analysis of analogues).

The article defines the relevance of verbal and visual expression of information as a means of modern communication, sociality, and cultural development. It formulates general information, definitions of verbal and

visual information, and their synthesis in printed publications as a harmonious combination of verbal and visual text, conceptual, aesthetic, and semantic unity, which contributes to the integrity of information perception and faster and better understanding. A review of the historical development of printed publications with a synthesis of visual and verbal information is carried out – from handwritten books to the influence of futurism, key features and means are highlighted (elimination of artistic boundaries, accessibility, broader sensory appeal and connotations, sound imitation, poetic painting, verbal-visual images (font and composition as tools), text structuring, and different readings (left to right, zigzag, acrostic, crossword, palindrome)). Contemporary forms (art books, comics) with a unity of verbal and visual information and their features, means are analysed (aesthetic and informative integrity, illustration, typography, infographics, multimodality, multisensoryity, sound imitation, use of colour, symbols, graphic signs consistent with verbal ones). The general features of the unity of verbal and visual information in printed publications are identified: integrity of form and content, multimodality, organisation, metaphoricity, multisensoryity, promotion of faster and broader understanding of content, figurative-associative, emotional and educational development. Promising research areas include art books, comics with a synthesis of visual and verbal information in the presentation of educational content (voluminous information, rules, scientific works, etc.), as well as multisensory forms of information in printed publications.

Key words: design of printed publications, unity of verbal and visual information, infographics, typography, illustration, art book, comic book.

Вступ. У сучасному мистецькому та інформаційному просторі зростає тенденція вербально-візуальних засобів як основи комунікації, соціального та культурного розвитку. У друкованих виданнях вербальний текст взаємодіє з візуальним, посилюючи сприйняття. Розвиток інформаційного простору та технологій актуалізує потребу у нових формах висвітлення повідомлення, що сприяє експериментам у книжковій галузі. Візуальність як доповнення вербальності є ефективним методом передачі інформації у контекстах:

1. Соціокультурному: передає культурні цінності та ідентичність.

2. Комунікаційному: привертає увагу і зрозуміло, лаконічно передає повідомлення. Людина швидше та краще сприймає інформацію візуально. Графічна література (комікси, артбуки) стає популярною.

3. Соціальному: швидко взаємодіє та впливає на споживача.

Тому для створення інформаційно конкурентоспроможної друкованої продукції митці звертаються до синтезу візуальних та вербальних засобів.

Мета: виявити особливості єдності вербально-візуальної інформації у друкованих виданнях на основі аналізу історичного становлення та сучасних форм подачі.

Завдання: 1. Сформулювати визначення вербальної, візуальної інформації та їх синтезу у друкованих виданнях; 2. Проаналізувати

історичний розвиток видань із єдністю візуальної та вербальної інформації; 3. Окреслити сучасні форми синтезу візуальної та вербальної інформації; 4. Виявити особливості єдності вербально-візуальної інформації у друкованих виданнях.

Матеріали та методи. На емпіричному рівні використано методи спостереження та опису для збору первинної інформації. На теоретичному рівні використано методи аналізу, систематизації, узагальнення теоретичних даних для окреслення сутності, дефініцій, засобів, особливостей та перспектив розвитку єдності вербально-візуального тексту у друкованих виданнях. Теоретико-аналітичний метод та дефінітивний аналіз застосовано для окреслення актуальності візуально-вербальної інформації, визначення й конкретизації термінів (друковане книжкове видання, вербальна, візуальна інформація) та авторського конституювання поняття синтезу візуальної та вербальної передачі інформації; мистецько-історичний, формальний, семіотичний та контент аналіз аналогів – для огляду етапів розвитку, окреслення особливостей, підходів та засобів друкованих видань із синтезом візуально-вербальної інформації від рукописних книг, авангардних течій до сучасних форм (артбуки, комікси, інфографіка, типографіка); системно-узагальнюючий метод – для визначення загальних особливостей та функцій єдності вербально-візуальної інформації у друкованих виданнях.

Результати. Синтез візуально-вербального тексту як засіб, що сприяє кращому зчитуванню, доланню інформаційної перенасиченості й розсіяності, привернення уваги, створення мистецького продукту розглядає А. Рудченко [1], а С. Підопригора – як засіб сучасної комунікації та культурного розвитку [2, с. 65–73; 3, с. 44–50], та Т. Ковальова – як цілісну структуру передачі інформації [4, с. 125–129].

Історичний розвиток візуально-вербального тексту від рукописних книг до авангарду, що сприяють його організованості, швидкому сприйняттю, емоційній взаємодії, аналізують О. Ільницький [5], С. Холодинська [6], А. Алтухова, К. Сорока [7], О. Копецька [8].

Сучасні форми синтезу візуально-вербальної інформації у друкованих виданнях (арт-бук, комікс) з ліквідацією мистецьких меж, мультимодальністю розглядають С. Підопригора [2, с. 65–73; 3, с. 44–50], Г. Онкович, А. Онкович [9], А. Онищенко [10, с. 80–82]. Ілюстрацію як засіб глибшого розкриття вербального змісту, естетичного збагачення та емоційного, культурного розвитку аналізують Д. Вечерова, Т. Фокіна [11, с. 33–35], К. Мукосієнко, О. Гальчинська, О. Кравченко [12, с. 239], М. Токар [13, с. 220–233].

Для видання важливими є зміст, вербальне й візуальне оформлення, композиція й художньо-поліграфічна цілісність. *Друковане книжкове видання* – цілісна структура передачі інформації щонайменше на двох рівнях: візуальному та вербальному [4]. *Вербальна передача інформації у друкованих виданнях* – словесне відтворення тексту, а *візуальна*

передача інформації – невербальні засоби увиразнення тексту. А отже, *синтез візуальної та вербальної передачі інформації* – гармонійне поєднання словесно-зображального тексту, концептуальна, естетична та смислова єдність, що втілює цілісність і краще сприйняття інформації.

Перші книги з вербальним та візуальним текстом є рукописні книги. Наприклад, устав Остромирового Євангеліє та «Ізборник Святослава». Характерним є використання буквниць (прикрашені початкові літери глави), зооморфних, геометричних, рослинних мотивів у заставках (рис. 1).

На розвиток книг із вербально-візуальною єдністю вплинули течії авангарду, зокрема футуризм із особливостями синтезу мистецтв, використанням геометричних форм, динаміки, типографіки, розширеної чуттєвої привабливості, мультисенсорними підходами передачі інформації, почуттів через звуконаслідування. Прикладом є «Zang Tumb Tumb», де у типографіці, формотворенні відтворюються звуки вибухів, їх гучність та рух (рис. 2).

Синтез мистецтв, візуального та вербального були поширеними у творчості українських футуристів. Зокрема можна виділити М. Семенка, А. Чужого, П. Ковжуна, В. Кричевського та ін. Михайль Семенко застосовував «поеземалярство» як єдність словесної та візуальної творчості через графіку і літери [14]. Особливостями у картках «Каблепоема за океан» та «Моя мозаїка» є: відхід від логічного сприймання; використання червоного кола для акценту; різне прочитання (зліва вправо, зигзаг, паліндром) через розділення

Рис. 1. Остромирове Євангеліє і «Ізборник Святослава», 1973.

URL: <http://surl.li/sptoc>

Рис. 2. «ZANG TUMB TUMB», 1914, Маринетті. URL: <http://surl.li/sraes>

тексту горизонтальними й вертикальними лініями, акровіршами, що візуально втілює інтонацію та темп; побудова як кросворд; об'єднання композиції в цілісну структуру засобом червоної рамки; монтаж; створення додаткових конотацій (рис. 3).

Андрій Чужий у творі «Ведмідь полює за сонцем» компопував вербальний текст у формі силуетів, образів, наприклад, kota. Павло Ковжун був прихильником заповнення композиції та поєднання шрифтів із зображеннями народного мистецтва. У обкладинці

«Нова генерація», № 6, 1929 р., поєднує шрифтові динамічні смуги із зображенням птахів народної творчості. Василь Кричевський як майстер роботи зі шрифтами в обкладинці трилогії «Будівлі» Бажана застосовує лаконічні геометричні форми, шрифт як продовження зображень будівель, що збалансовує композицію (рис. 4).

Загальними особливостями синтезу візуального і вербального мистецтва у виданнях футуристів є: 1. усунення меж між мистецтвами [5, с. 34]; 2. доступність для мас;

Рис. 3. «Моя мозаїка», «Каблепоема за океан», 1922, Семенко. URL: <http://surl.li/srrjz>

Андрій Чужий

Павло Ковжун

Василь Кричевський

Рис. 4. «Ведмідь полює за сонцем», Чужий; «Нова генерація», Ковжун; «Будівлі», Кричевський. URL: <http://surl.li/srrjz>

3. швидкий вплив; 4. ширша чуттєва привабливість, мультисенсорні підходи, звуконаслідування; 5. типографіка та словесно-зорові образи; 6. шрифт, композиція, структура як основні інструменти.

Через історичний розвиток синтезу вербального та візуального інформаційний дизайн друкованих видань вийшов на новий рівень передачі та сприйняття інформації. Виокремлюємо ключові переваги: 1. залучення уваги; 2. швидке сприйняття; 3. доступність, краще розуміння, додаткові конотації; 4. структурування інформації; 5. емоційна взаємодія читача з текстом.

Через культурну трансформацію поч. ХХ ст. з'являються сучасні форми друкованих видань (комікси, артбуки) із ліквідацією мистецьких меж, важливістю вербального і візуального тексту для розуміння змісту [2].

Артбук характеризується концептуальною, естетичною, смисловою цілісністю, інтермедіальним зв'язком вербального і візуального, мультимодальністю, що поєднує книги для читання та «книги для очей» [2].

Виокремлюємо засоби та складові синтезу вербального та візуального компоненту у сучасних артбуках:

1. Ілюстрація, що інформаційно підсилює та естетично збагачує, покращує сприйняття.

Ілюстрація розвиває асоціативне мислення, культуру особистості [12, с. 239], емоційність, тому важлива серед дитячих книг [11; 13]. Наприклад артбук «Емоції Гастона». Засобами ілюстрації, які сприяють вербально-візуальній взаємодії, втіленню емоцій, структурі сприйняття та поглибленню смислів, є: колір, форма, лінія, рух, ритм, міміка, іконічні й символічні знаки, стилізація, композиція, символіка (рис. 5).

2. Типографіка, що є вербальним й ілюстративним образом. Наприклад, вираження емоцій через типографіку: натхнення («Боб. Художник»), катастрофи («Господиня»), напруги («Мороки»). Засобами типографіки, які сприяють вербально-візуальній взаємодії, асоціативності, передачі концепції, настрою, структури, є: шрифт, кегль, жирність, курсив, колір, форма, рух, розташування, інтервали (рис. 6).

Також, вербальний текст компонується у формі візуального образу. Наприклад: артбук «Зоопарк Бембо», який проілюстрований через літери назв тварин; артбук «Я так бачу», де речення є частиною форми образу ока тощо (рис. 7).

3. Інфографіка. Схеми, таблиці, діаграми, мапи, навігація тощо для взаємодоповнення, передачі великого обсягу інформації, її організації й структуруванню. Наприклад артбук «Куди і звідки» (рис. 8).

Рис. 5. «Емоції Гастона», Шін Орелі Ш'єн Шо.
URL: <http://surl.li/sxbmo>

Рис. 6. «Боб. Художник». URL: <http://surl.li/swbku>.
«Господиня». URL: <http://surl.li/srrvf>. «Мороки». URL: <http://surl.li/swbkd>

Рис. 7. «Зоопарк Бембо». URL: <https://www.devicq.com/bembo-zoo>.
«Я так бачу». URL: <https://agrafkastudio.com/ya-tak-bachu-i-see-that>

4. Звуконаслідування для розширення чуттєвого сприйняття. Колір, форма, лінія, композиція (розташування, рух, масштаб тощо) графічних знаків, слів позначають характер акустичних сигналів та вербальної інформації (рис. 9).

5. Композиційна та смислова єдність візуальної і вербальної інформації.

Комікс як жанр характеризується: синтезом вербальних і візуальних компонентів, де зображення вказує простір сюжету, а текст – часове існування [10]; мультимодальністю; акцентом на дії; прямою мовою у філактері [9]. Виокремлюємо засоби коміксу із синтезом візуальної і вербальної інформації:

1. Текстові блоки та пряма мова у філактері, що є вербальним компонентом і композиційно та за формою взаємодіє із візуальним.

2. Звуконаслідування (наприклад звук вибуху «BOOM!») за допомогою літер та їх форми, кольору, посилюючи емоційну та інформаційну складову (рис. 10).

3. Колір, що розкриває вербальний зміст (колір текстових хмар, слів) для акценту, висвітлення приналежності, емоцій і характеру повідомлення.

4. Графічний знак та символи є умовними позначеннями образу, ідеї, які узгодженні із вербальним, викликаючи асоціації. Наприклад графічні символи Супермена та Бетмена, які прикріплені до текстових хмар-реплік супергероїв (рис. 11).

Загальними особливостями єдності вербально-візуальної інформації у друкованих виданнях є:

Рис. 8. «Куди і звідки», Романишин, Лесів, 2020. URL: <https://agrafkastudio.com/work>

Рис. 9. Звуконаслідування. «Голосно, тихо, пошепки», Романишин, Лесів.
URL: <http://surl.li/swzxj>. «Туптуп», Дамірон, Піно

Рис. 10. Текст у філактері та звуконаслідування у коміксі. URL: <https://surli.cc/ytrkcg>

Рис. 11. Колір, графічний знак та символ у коміксі. URL: <https://surli.cc/ytrkcg>

- мультимодальність, усунення меж між мистецтвами;
- взаємодоповнення; цілісність форми і змісту;
- організованість, структура та лаконічність подачі інформації;
- метафоричність;
- мультисенсорність, розширення рівнів чуттєвого пізнання інформації;
- атрактивний, швидкий, доступний для широких мас, естетичний, емоційний та цілісний підхід передачі й сприйняття інформації;
- ширше розуміння; можливість різного прочитання;
- забезпечення емоційної взаємодії читача з текстом;
- сприяння образно-асоціативному, емоційному та освітньому розвитку.

Висновки. Отже, єдність вербально-візуальної інформації у друкованих виданнях:

1. Визначається гармонійним поєднанням словесно-зображального тексту, концептуальною, естетичною та смисловою єдністю, формує цілісність сприйняття інформації, швидше і краще її розуміння.

2. Бере історичний початок з рукописних книг, а значний вплив у розвитку одержує

завдяки авангарду, зокрема футуризму. Особливості та засоби: а) ліквідація меж між мистецтвами; б) доступність для широких мас; в) ширша чуттєва привабливість, звуконаслідування; г) типографіка, словесно-зорові образи, поезомалярство (шрифт і композиція як основні інструменти); д) поділ тексту, структурування, різне прочитання для уявлення про інтонацію, темп, ширших конотацій (зліва вправо, зигзагом, горизонтально, вертикально, діагонально; акровірші, кросфорд, паліндром). Внаслідок історичного розвитку візуальна інформація постає не просто декоративним оформленням, а творчим розкриттям вербального тексту, що організовує інформацію, формуючи атрактивне, швидке, доступне, зрозуміле, емоційне та цілісне її сприйняття.

3. Характеризується сучасними формами: артбуки, комікси. Особливості та засоби: а) мультимодальність, мультисенсорність; б) взаємозв'язок форми, кольору, композиції вербального і візуального тексту; в) ілюстрація (колір, форма, лінія, рух образів, стилізація, композиція, символіка); г) типографіка (шрифт (накреслення, стилістика), кегль, жирність, колір, форма, рух, розташування, інтервали); д) інфографіка для структурування

інформації (схеми, таблиці, діаграми тощо); е) звуконаслідування; є) колір, графічні знаки, символи як умовні позначення, узгодженні з вербальним контентом, для смислового акценту, асоціативного зв'язку із змістом, створення настрою; ж) естетична, інформативна та смислова цілісність.

4. Містить особливості: швидкого, зрозумілого, естетичного та цілісного підходу

передачі й сприйняття інформації; мульти-сенсорності; емоційної взаємодії; образно-асоціативного, емоційного та освітнього розвитку.

Перспективами є дослідження артбуків, коміксів як нових жанрів із синтезом візуально-вербальної інформації в освітньому контенті, а також мультисенсорних форм передачі інформації у друкованих виданнях.

Література:

1. Рудченко А. Візуалізація як тренд у сучасних конвергентних медіа. *Збірники наукових праць професорсько-викладацького складу ДонНУ імені Василя Стуса*, 2017. С. 68–69.
2. Підпригора С. Артбук «Мороки» О. Михеда: специфіка синтезу вербального та візуального образів. *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність*, 14, 2020. С. 65–73.
3. Підпригора С. Артбук у просторі літератури: художні особливості. *Науковий часопис НПУ ім. Драгоманова. Серія 8*. Вип. 10, 2018. С. 44–50.
4. Ковальова Т. Ефективність візуального наповнення книги (на прикладі видання «Суми. Нове життя старих вулиць»). *Журналістика*, № 14(39), 2015. С. 125–129.
5. Ільницький О. Український футуризм (1914–1930). Перекл. з англ. Тхорук Р. Львів: Літопис, 2001. 456 с.
6. Холодинська С. «Поеземалярство» М. Семенка: футуристичний експеримент у контексті видової структури мистецтва. *Вісник Маріупольського державного університету. Сер.: Філософія, культурологія, соціологія*, №14, 2017. С. 173–181.
7. Алтухова А., Сорока К. Історичні аспекти розвитку художнього оформлення книги та книжкової ілюстрації. Прага: InterCof, 2022. С. 220–224. URL: <https://surl.li/twdbhr>
8. Копецька О. Артбук як різновид нішевих видань. *Наукові записки Інституту журналістики*, Т. 55, 2014. С. 66–69.
9. Онкович Г., Онкович А. Комікс як медіатекст. Київ, 2018. URL: https://www.researchgate.net/publication/329963684_Komiks_ak_mediatekst
10. Онищенко А. Комікс на межі вербального та візуального: роль читача та особливості цілісно-сюжетного прочитання. Слово і невисловлюване: *тези дванадцятої міжнародної наукової конференції «Філософія. Нове покоління»*. Київ, НаУКМА, 23-24 березня 2017 р. С. 80–82.
11. Вечерова Д., Фокіна Т. Вплив ілюстративного оформлення художніх видань на реципієнтів. *Сучасна гуманітарна наука в інтерпретації молодих дослідників (до 200-річчя К. Ушинського)*: збірник доповідей учасників всеукраїнської студентсько-учнівської науково-практичної он-лайн конференції, Київ: НУБІП України, 2023. С. 33–35.
12. Мукосієнко К., Гальчинська О., Кравченко О. Роль та особливості ілюстрації у дитячих виданнях. *The 5th International scientific and practical conference "Science and technology: problems, prospects and innovations"*. CPN Publishing Group, February 16-18, 2023, Osaka, Japan. С. 239.
13. Токар М. Художньо-естетичні особливості дитячої книжкової ілюстрації. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*, Вип. № 35, 2018. С. 220–233.
14. Дрофань Л. Література поза літерою. *МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія*, Вип. 9, 2013. С. 37–45.

References:

1. Rudchenko A. (2017). Vizualizatsiia yak trend u suchasnykh konverhentnykh media [Visualization as a trend in modern convergent media]. *Zbirnyky naukovykh prats profesorsko-vykladatskoho skladu DonNU imeni Vasylia Stusa*. S. 68–69 [in Ukrainian].
2. Pidopryhora S. (2020). Artbuk «Moroky» O. Mykheda: spetsyfika syntezy verbalnoho ta vizualnoho obraziv [Artbook "Moroky" by O. Mykheda: Specifics of the Synthesis of Verbal and Visual Images]. *Literatury svitu: poetyka, mentalnist i dukhovnist*, 14, 65–73 [in Ukrainian].
3. Pidopryhora C. (2018). Artbuk u prostori literatury: khudozhni osoblyvosti [Artbook in the realm of literature: artistic features]. *Naukovyi chasopys NPU im. M.P.Drahomanova. Seriiia 8*. Vyp. 10. S. 44–50 [in Ukrainian].

4. Kovalova T. (2015). Efektyvnist vizualnoho napovnennia knyhy (na prykladi vydannia «Sumy. Nove zhyttia starykh vulyts») [The effectiveness of visual content in books (based on the example of the publication Sumy: New Life for Old Streets)]. *Zhurnalistyka*. № 14(39). S. 125–129 [in Ukrainian].
5. Ilnytskyi O. (2003). Ukrainskyi futurizm (1914–1930) [Ukrainian Futurism (1914–1930)]. Perekl. z anhl. Tkhoruk R. Lviv: Litopys. 456 s. [in Ukrainian].
6. Kholodynska S. (2017). «Poezomaliarstvo» M. Semenka: futurystychnyi eksperyment u konteksti vydo-voi struktury mystetstva [“Poetry Painting” by M. Semenko: A Futuristic Experiment in the Context of the Species Structure of Art]. *Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Ser.: Filozofia, kulturolohiia, sotsiologiia*. №14. S. 173–181 [in Ukrainian].
7. Altukhova A., Soroka K. (2022). Istorychni aspekty rozvytku khudozhnoho oformlennia knyhy ta knyzhkovoii iliustratsii [Historical aspects of the development of book design and book illustration]. S. 220–224. Praha: InterCof. URL: <https://surl.li/twdbhr> [in Ukrainian].
8. Kopetska O. (2014). Artbuk yak riznovyd nishevykh vydan [Artbooks as a type of niche publication]. *Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky*. T.55. S. 66–69 [in Ukrainian].
9. Onkovych H., Onkovych A. (2018). Komiks yak mediatekst [Comics as Media Text]. Kyiv. URL: <https://surl.li/zawdoq> [in Ukrainian].
10. Onyshchenko A. (2017). Komiks na mezhi verbalnoho ta vizualnoho: rol chytacha ta osoblyvosti tsilisno-siuzhetnoho prochytannia [Comics on the border between verbal and visual: the role of the reader and the peculiarities of holistic plot reading]. *Slovo i nevyslovliuvane: tezy dvanadtsiatoi mizhnarodnoi naukovoii konferentsii «Filozofia. Nove pokolin- nia»*. Kyiv, NaUKMA, 23-24 bereznia 2017 r. S. 80–82 [in Ukrainian].
11. Veherova D., Fokina T. (2023). Vplyv iliustratyvnoho oformlennia khudozhnykh vydan na retsypiientiv [The influence of illustrative design in art publications on recipients]. *Suchasna humanitarna nauka v interpretatsii molodykh doslidnykiv (do 200-richchia K. Ushynskoho): zbirnyk dopovidei uchasnykiv vseukrainskoi studentsko- uchnivskoi nauko-vo-praktychnoi on-lain konferentsii*. Kyiv: NUBIP Ukrainy. S. 33–35 [in Ukrainian].
12. Mukosiienko K., Halchynska O., Kravchenko O. (2023). Rol ta osoblyvosti iliustratsii u dytiachykh vydan- niakh [The role and characteristics of illustrations in children's publications]. In The 5th International scientific and practical conference “Science and technology: problems, prospects and innovations”. CPN Publishing Group, Febru- ary 16-18, 2023. Osaka, Japan. S. 239 [in Ukrainian].
13. Tokar M. (2018). Khudozhno-estetychni osoblyvosti dytiachoi knyzhkovoii iliustratsii [Artistic and aesthetic features of children's book illustration]. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv*. Vyp. № 35. S. 220–233 [in Ukrainian].
14. Drofan L. (2013). Literatura poza literoiu [Literature beyond the letter]. *MIST: Mystetstvo, istoriia, suchas- nist, teoriia*. Vyp. 9. S. 37–45 [in Ukrainian].

Стаття надійшла: 25.08.2025

Прийнято: 10.08.2025

Опубліковано: 10.10.2025